

Kringloopmaterialen (NZL)

“In de natuur bestaat afval niet. Alle organische materialen breken vroeg of laat af en worden hergebruikt als voeding voor dieren of de bodem. Waarom maken wij mensen er dan zo’n troep van?” vraagt Floris zich hardop af. Hij raapt een stuk synthetisch touw op, stopt het in zijn rugtas en wandelt verder. Ook hier, in het dunbevolkte zuiden van Nieuw-Zeeland, komen we zwerfafval tegen. Als we meer biologisch afbreekbare materialen zouden gebruiken, bewijzen we onszelf én de natuur een dienst. Er worden steeds vaker stukjes plastic gevonden in bijvoorbeeld koemelk, bier, honing en zelfs in menselijke placenta’s. Hoog tijd om te onderzoeken welke natuurlijke alternatieven voor plastic er in Nieuw-Zeeland zijn.

Vroeger kon het wél

In elk museum komen we het tegen: het Nieuw-Zeelandse vlas *harakeke*. De Māori maken er al eeuwenlang kledingstukken, manden en kunstwerken mee. Met de komst van de Europese kolonisten werden de vezels van deze plant het belangrijkste exportproduct van het land. Ze gebruikten vlasmolens om vezels uit de bladeren te winnen. Daarmee werd touw gesponnen dat wereldwijd gebruikt werd in de scheepvaart en de landbouw, bijvoorbeeld om balen hooi bijeen te binden.

Tegenwoordig is er nog maar één molen over. Die staat net buiten Invercargill – de zuidelijkste stad van het land. Daar ontmoeten we Vaughan Templeton. Hij beheert de molen, die voornamelijk dienstdoet als museum. Nadat hij de machines heeft laten zien waarmee de vezels uit de bladeren werden gehaald, neemt hij ons mee naar de planten die achter de molen groeien. “Toen de kolonisten kwamen, deden de vezels hen denken aan Europees vlas, waarmee

linnen wordt gemaakt. Daarom noemden ze de plant 'vlas', hoewel Nieuw-Zeelands vlas een heel andere plant is."

Met een scherp mes snijdt hij de buitenste bladeren af. Ze zijn groot en stug. De oogst was ontzettend arbeidsintensief – dat deed de industrie in de jaren zeventig de das om. "Mijn vader moest de molen sluiten, omdat de arbeidskosten te hoog werden en kunststof in opkomst was", vertelt Vaughan. "Sindsdien draai ik de molen nog weleens op verzoek, want de vezel blijft een geweldig product", zegt hij trots. "En biologisch afbreekbaar natuurlijk", roepen wij in koor. "Precies", vult Vaughan aan. "Moet je de hoeveelheid plastic zien die nu in de landbouw wordt gebruikt. Zó vervuilend."

Tijd voor een herleving?

Vroeger was een hernieuwbaar kringloopmateriaal als harakeke dus de normaalste zaak van de wereld. Wordt het niet hoog tijd om deze veelzijdige, natuurlijke grondstof een tweede kans te geven? "Natuurlijk! Harakeke-vezels kunnen synthetische vezels vervangen en gebruikt worden voor touwwerk, matten en manden. Harakeke groeit overal, dus er is genoeg," aldus Vaughan. "Laatst werd ik gebeld door een biologische oesterkweker. Hij wil geen synthetisch touw gebruiken en vroeg of ik harakeke-touw kon leveren. Dat kan ik zeker, maar hij schrok van de prijs."

Om de oogst van de bladeren en de verwerking van de vezels economisch aantrekkelijk te maken, helpt het volgens Vaughan als we nóg meer van de plant gebruiken. "Er zit een soort gel in de bladeren die vergelijkbaar is met aloë vera. Die kan misschien in zeep en cosmetica worden verwerkt. Wat overblijft nadat de gel en vezels eruit zijn gehaald, kunnen we als diervoeding gebruiken."

Multifunctioneel, natuurlijk én zero waste – een betere grondstof dan harakeke kunnen we niet bedenken. Zou hier al een ondernemer mee bezig zijn?

Ontdekking onder de douche

Niet veel later vinden we het antwoord op een onverwachte plek. "Eureka!" roept Ivar tijdens het douchen op de camping. "In mijn douchegel zit harakeke." Hij gebruikt zeep van *Ecostore*, een Nieuw-Zeelandse producent van ecologische verzorgingsproducten en schoonmaakmiddelen. Op de website lezen we dat Ecostore inspiratie heeft opgedaan bij de Māori. In hun traditionele geneeskunde gebruikten ze de koele, heldere gel om brandwonden, snijwonden en huidinfecties te genezen. Ze aten het zelfs om diarree te behandelen.

Ecostore heeft ontdekt dat de gel hydraterend werkt en boordevol natuurlijke voedingsstoffen voor de huid zit. "Ik zie kansen", concludeert Floris. "Als meer mensen de gel zouden gebruiken, wordt de winning van de vezels economisch aantrekkelijk. Het restproduct kan aan koeien worden gegeven, zodat er minder veevoer geïmporteerd hoeft te worden." Opschalen dus!

Warm met wol

Als we een week later Christchurch binnenrijden, krijgen we beiden een flashback naar Sinterklaas 2012. Een gigantisch reclamebord prijst merinowol

aan. “Mijn eerste cadeau!” lacht Floris. Ivar deed Floris thermo-ondergoed van merinowol cadeau toen hij hem net kende. Het moest hem overtuigen om in de winter naar Terschelling te zeilen. Nu, jaren later, zijn we bij de bron van Floris’ geliefde onderkleding. Maar hoe duurzaam is merinowol eigenlijk?

We leggen het voor aan *New Zealand Merino*, de grootste leverancier van het land, tijdens een gesprek met sales- en marketingmanager Tim Loftus. “Merinowol is uiteraard hernieuwbaar en biologisch afbreekbaar, dus dat is een gigantisch voordeel ten opzichte van synthetische vezels”, zegt hij. We vragen hem hoe duurzaam de schapehouderij is. “Merino-schape doen het bijzonder goed in de ruige hooglanden. Er is dus maar weinig land nodig”, vertelt Tim. “Bovendien werken we samen met onze schaaphouders om merinowol dier- en natuurvriendelijker te produceren.” Dat horen we natuurlijk graag. “In elk geval gaat de kleding lang mee. Ik draag de mijne nog steeds”, glimlacht Floris.

Zelf aan de slag met natuurlijke vezels

“Merinowol is natuurlijk erg mooi, maar het is wel jammer dat het vanuit Nieuw-Zeeland de hele wereld over gaat naar de goedkoopste productielocatie. Zou dat niet anders kunnen?” vraagt Ivar zich af. *Rekindle* lijkt hier wat op gevonden te hebben. Deze organisatie verzorgt workshops over zelfredzaamheid in het prachtige *Arts Centre* van Christchurch. Deelnemers maken gebruiksvoorwerpen als manden, onderzetters, bestek, kleding en meubels. “In plaats van spullen te kopen, proberen we vindingrijkheid en zelfredzaamheid te stimuleren”, aldus directeur Hannah Wilson. “Wat is er nou leuker dan zelf iets te knutselen van lokale en natuurlijke materialen?”

We nemen een kijkje bij de workshop ‘pantoffels maken’. Simone Bendsdorp legt de deelnemers uit hoe je met Nieuw-Zeelandse wol sloffen maakt. Als we aan het einde van de middag terugkomen, zijn de deelnemers bijna klaar. Ze nemen niet alleen warme pantoffels mee naar huis, maar ook genoeg kennis om zelf met wol aan de slag te gaan.

Zee van mogelijkheden

Nieuw-Zeelandse merinowol is inmiddels aardig ingeburgerd in de kledingindustrie. Harakeke wordt nog maar op kleine schaal gebruikt, maar wij zien een zee aan mogelijkheden. Overal ter wereld biedt Moeder Natuur hernieuwbare materialen als hout, kurk, hennep of bamboe. Deze kringloopmaterialen kunnen ons helpen om de hoeveelheid plasticafval te verminderen. En als ze ook nog eens lokaal tot handige gebruiksvoorwerpen verwerkt worden, scheelt dat veel onnodig transport. Welke natuurlijke kringloopmaterialen ga jij gebruiken, in plaats van plastic?